

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1942 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken m. m.

Genom en den 8 maj 1942 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 268, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) L a g

om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 KAP.

6 §.

Häradshövding skall riktig dombok hålla, och den själv underskriva. Vid slutet foga han förteckning på de böter, som vid tinget fallit, och huru de fördelta äro. I domboken skola ock alla syner i jorda tvister, med domen där å, införda vara.

6 KAP.

5 §.

Rådstuvurätts dombok skall skrivas under av alla, som i rätten sitta. Vid domboken skall fogas saköreslängd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Genom denna lag upphävas lagen den 26 mars 1915 (nr 61) innefattande vissa bestämmelser om insändande till hovrätt av underrätts dombok, lagen den 18 juni 1926 (nr 338) om insändande till hovrätt av ägodelningsrätts protokoll så ock av protokoll i mål eller ärende, som handlagts av ägodelningsdomare eller annan ordförande i ägodelningsrätt eller av överlantmätare, även-
om Kungl. Maj:ts brev till Svea hovrätt den 10 juli 1765 med föreskrift

om uppvisande av Stockholms rådstuvurätts domböcker med mera, Kungl. Maj:ts brev till samtliga hovrätterna den 2 maj 1766 och Kungl. Maj:ts brev till justitiekanslern den 28 februari 1777 angående böter för ledamöter av rådstuvurätt vid försummelse med insändande av domböcker och protokoll, punkt 26 i Kungl. Maj:ts förklaring den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum med mera samt Kungl. Maj:ts brev till Svea hovrätt den 27 april 1814 angående tillförordnade domares skyldighet att avlämna domböcker och protokoll.

2) L a g

om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 73 § vattenlagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

11 KAP.

73 §.

Vid vattendomstolens — — — allenast anmärkas.

För varje — — — akten omfattar.

Vid akten — — — upptagna adresser.

Vattenrättssekreteraren skall för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav till Svea hovrätt insända renoverat exemplar av akterna i de ansökningsmål, som avgjorts av vattendomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Renoverat exemplar av akterna i de vattenmål, som avgjorts under år 1941 samt under första halvåret 1942, skall av vattenrättssekreteraren insändas till Svea hovrätt före den 1 oktober 1942.

3) L a g

om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden.

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, inteckningar och andra ärenden² skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att 4 § samma förordning skall upphöra att gälla.

¹ Senaste lydelse se 1936: 70.

² Senaste lydelse av 2 § se 1936: 227.

2 §.

Renoverat exemplar av lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen skall insändas till hovrätten av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. Renoverat exemplar av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen skall insändas till hovrätten, å landet av domaren för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav, och i stad av den, som har att föra nämnda protokoll, för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Genom denna lag upphäves 8 § andra stycket lagen den 7 maj 1918 (nr 294) om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden.

Före den 1 juli 1942 gällande föreskrifter om insändande till hovrätten av protokoll, som angivas i 1 § ovannämnda förordning den 16 juni 1875, samt om ansvar och vite vid underlåtenhet därutinnan skola fortfarande tillämpas beträffande protokoll för tiden före lagens ikraftträdande. Hålles särskilt tingssammanträde, som avses i lagen den 7 maj 1918, efter avslutandet av vårtinget 1942 men före den 1 juli samma år, skola därvid förda äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll, vid hittills gällande äventyr, insändas till hovrätten samtidigt med protokollen för vårtinget.

4) L a g

om ändrad lydelse av 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Härigenom förordnas, att 21 kap. 36 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

21 KAP.

36 §.

Ägodelningsdomaren före — — — i lagfartsboken.

Ägodelningsdomaren skall föra dagbok över till rättens eller ägodelningsdomarens åtgärd inkomna mål samt inom en månad efter varje års slut insända dagboken till justitiekanslersämbetet. Formulär till dagbok fastställas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

¹ Senaste lydelse se 1935: 236.

Vissa protokoll och andra handlingar, som upprättas vid underdomstolar, skola renoveras och insändas till hovrätten för att där förvaras. Härigenom kan handlingarnas innehåll bevaras för framtiden, även om originalexemplaren hos underdomstolarna gå förlorade genom eldsvåda eller annan förödelse. De insända renovationerna undergå viss granskning i hovrätten, särskilt för kontroll över stämpeluppbörden. Därjämte hämtas vissa statistiska uppgifter ur renovationerna.

Renovationsförfarandet regleras genom ett flertal olika lagar och författningar. Enligt 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken skall varje års *dombok* jämte saköreslängd från häradsrätt och rådhusrätt insändas till hovrätten före Mikael's dag (den 29 september) påföljande år. Renovations-skyldigheten omfattar endast vissa delar av *domboken*. I lagen den 26 mars 1915 innefattande vissa bestämmelser om insändande till hovrätt av under-rätts *dombok* stadgas nämligen, att i det exemplar av *domboken*, som skall insändas, böra endast införas mål och ärenden angående ägande- eller nytt-janderätt till fast egendom eller rätt till servitut, angående ägoskillnad eller delning av jord, angående jordägares rätt över vattnet å hans grund, angående dikning eller annan avledning av vatten ävensom angående arv eller testamenten. Genom kungl. brev till Svea hovrätt den 10 juli 1765 har Stock-holms rådhusrätt befriats från skyldigheten att avlämna *domboksrenova-tion* och i stället ålagts att inom den härför stadgade tiden uppvisa original-*domboken* i hovrätten.

Beträffande *jorddelningsprotokoll* föreskrives i en särskild lag den 18 juni 1926, att vad i lag är stadgat om insändande till hovrätt av underrätts *dombok* skall ock gälla om ägodelningsrätts protokoll så ock om protokoll i mål eller ärende, som handlagts av ägodelningsdomare eller annan ordförande i ägodelningsrätt eller — i vissa avstyckningsärenden — av överlantmätare.

Vid vattendomstol skola ingivna handlingar samt avskrifter av domstolens protokoll och utslag m. m. i varje mål samlas till en akt. Renovation skall ske av sådan akt i vattenmål jämlikt följande bestämmelser. I fråga om ansökningsmål föreskriver 11 kap. 73 § vattenlagen, att beträffande skyl-dighet att till Svea hovrätt insända ett exemplar av akten i målet skall vad rörande insändande till hovrätt av underrätts *dombok* är stadgat äga mot-svarande tillämpning. Beträffande stämningsmål samt besvärs- och under-ställningsmål gäller samma regel jämlikt hänvisningar i 81 och 92 §§ av samma kapitel till det nyss återgivna stadgandet.

Om de s. k. småprotokollen meddelas bestämmelser i förordningen den 16 juni 1875 angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden. Enligt 2 § i denna förordning skola inskrivningsdomarens lagfartsprotokoll, in-teckningsprotokoll och tomt-rättspro-tokoll insändas till hovrätten, å landet av domaren för varje halvår inom tre månader efter utgången därav och i stad av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I åtskilliga domsagor och vissa städer hava inskrivningsprotokollen ersatts med aktsystem i en-

lighet med lagen den 3 juni 1932 med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden. Jämlikt 17 § i denna lag skall vad i särskilda författningar finnes stadgat om insändande till hovrätt av lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokoll äga motsvarande tillämpning i fråga om dagboken över inskrivningsärenden jämte avskrift av de till grund för inskrivningsansökningarna åberopade handlingarna.

I 2 § av 1875 års förordning lämnas även föreskrifter om renovation av övriga småprotokoll, vilka föras vid underrätt, nämligen förmynderskapsprotokoll, äktenskapsförordsprotokoll och bouppteckningsprotokoll. Dessa skola insändas till hovrätten, å landet av den som hållit tingssammanträde, vid vilket sådant protokoll förts, inom tre månader från tingets avslutande och i stad av rådhusrätten för varje månad inom utgången av nästa månad därefter. I renovationsexemplaret av förmynderskapsprotokollet behöva vissa slag av ärenden icke införas.

Bland övriga stadganden om renovering av olika handlingar må här anföras 12 § i kungörelsen den 22 juni 1932 med föreskrifter angående tillämpningen av lagen om inteckning i jordbruksinventarier. Där stadgas, att inskrivningsdomaren skall inom tre månader efter utgången av varje kalenderår till hovrätten insända dagboken över inteckningar i jordbruksinventarier i huvudskrift eller avskrift. Om något ärende icke förevarit under kalenderåret, skall i stället uppgift härom lämnas.

De flesta nu angivna författningar sakna straffbestämmelser för försummelse i fråga om renovationsskyldighetens fullgörande. Rättegångsbalkens renovationsföreskrifter innehålla visserligen särskilda bötesstraff för sådan försummelse, men dessa straffbestämmelser torde få anses upphävdas genom 3 § i promulgationsförordningen till strafflagen. I 2 § av 1875 års förordning angående småprotokoll stadgas, att den som försummar skyldigheten att insända dylikt protokoll skall böta minst en krona 50 öre och högst tre kronor för varje dag protokollen eller något av dem uteblivit, varjämte bland annat meddelas föreskrifter om vitesföreläggande vid dylik försummelse. Samma förordnings 4 § behandlar fördelningen av sådana böter som nu nämnts. Genom kungl. brev till samtliga hovrätterna den 2 maj 1766 och kungl. brev till justitiekanslern den 28 februari 1777 har förordnats, att då ledamöter av rådhusrätt ådömas böter för försummelse i fråga om insändande av domböcker och protokoll, borgmästare skall betala dubbelt mot rådman. I de fall, då särskilda straffbestämmelser icke gälla, torde försummelse av renovationsskyldighet falla under de allmänna stadgandena i 25 kap. strafflagen om ansvar för tjänstefel.

Särskilda bestämmelser rörande vikarierande domares befattning med renovationer hava meddelats i punkt 26 av Kungl. Maj:ts förklaring den 23 mars 1807 över allmänna lagens stadganden i åtskilliga rum m. m. och kungl. brev till Svea hovrätt den 27 april 1814.

Inom justitiedepartementet har verkställts utredning om möjligheterna att påskynda det nuvarande renovationsförfarandet, varvid gällande bestämmel-

ser om renovering underkastats översyn även i vissa andra hänseenden. Utredningens resultat har sammanfattats i en *P. M. angående snabbare renovationsförfarande m. m.* (Justitiedepartementets promemorior 1942: 2).

I promemorian, vilken såsom bilaga fogats vid propositionen, föreslås följande ändringar i de nuvarande renovationsbestämmelserna.

Renoverat exemplar av dombok och jorrdelningsprotokoll skall insändas till hovrätten för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav. Stockholms rådhusrätts dombok, som allttjämt undantages från renovationsskyldigheten, skall framdeles icke heller behöva uppvisas. Beträffande omfattningen av vad som skall renoveras föreslås blott vissa mindre jämkningar i de nuvarande reglerna. Av domboken skall enligt förslaget renoveras mål och ärenden, som röra ägande- eller nyttjanderätt till fast egendom, rätt till servitut, jordägares rätt över vattnet å hans grund, arv eller testamente. Jorddelningsprotokollen skola fortfarande renoveras i sin helhet. Till dessa protokoll räknas liksom förut ägodelningsrättens och ägodelningsdomarens protokoll ävensom överlantmätarens protokoll över fastställelser å avstyckningar jämlikt 21 kap. 43 § tredje stycket jorddelningslagen. Därjämte skall enligt förslaget renovering ske av länsstyrelsens protokoll eller beslut jämlikt 21 kap. 68 § första stycket jorddelningslagen rörande avstyckningar i städer och vissa andra områden. Insändandet av renovationerna skall ombesörjas för häradsrätt av domhavanden, för rådhusrätt av den som har att föra domboken eller protokollet, för ägodelningsrätt och ägodelningsdomare av den sistnämnde, för överlantmätaren av denne samt för länsstyrelse av föredraganden i jorddelningsmål.

Från vattendomstol skall renoverat exemplar av akterna i vattenmål, som avgjorts under varje kvartal, insändas till Svea hovrätt av vattenrättssekreteraren inom sex veckor efter kvartalets utgång.

Beträffande renoveringen i inskrivningsärenden skola de regler, som nu äro stadgade för stad, utsträckas att gälla även på landet. Renovationer av lagfarts-, intecknings- och tomträttsprotokollen eller, där akt-system införts, dagboken över inskrivningsärenden jämte avskrift av de till grund för inskrivningsansökningarna åberopade handlingarna skola alltså insändas till hovrätten av inskrivningsdomaren för varje månad inom utgången av nästa månad därefter.

Renoveringen av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen skall på landet verkställas i samma ordning som renoveringen av domboken. Dessa renovationer skola således insändas av domaren för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav. Från rådhusrätt skola nämnda protokoll insändas på samma tider som förut, men renovationsskyldigheten skall läggas på den som har att föra protokollen. För mynderskapsprotokollet skall icke vidare renoveras.

Vad som införts i dagboken över inteckningar i jordbruksinventarier skall av inskrivningsdomaren i avskrift insändas till hovrätten för varje månad inom utgången av nästa månad. Dagboken skall alltså icke vidare få insändas i huvudskrift. Om något ärende icke förevarit under

en eller flera månader av samma kalenderår, skall inskrivningsdomaren inom en månad efter årets utgång insända uppgift härom till hovrätten.

Bestämmelserna om särskilda dagaböter vid underlåtenhet att insända vissa renovationer skola upphävas. Alla försummelser i avseende å renovations-skyldighetens fullgörande skola bedömas efter strafflagens allmänna bestämmelser om ansvar för tjänstefel.

De nya föreskrifterna skola enligt förslaget träda i kraft den 1 juli 1942. Genom övergångsbestämmelser regleras insändandet av renovationer från tiden före ikraftträdandet.

Vissa äldre bestämmelser skola avskaffas utan att ersättas med nya stadganden. Sålunda föreslås upphävande av de särskilda föreskrifterna om böter för ledamöter av rådhusrätt vid renovationsförsummelse samt om vikarierande domares befattning med renovationer.

I promemorian har slutligen framhållits, att föreskrifter angående renovering med hänsyn till sin beskaffenhet kunna utfärdas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning och att de nya bestämmelserna därför böra meddelas i kungörelseform, i den mån de icke lämpligen böra infogas i tidigare lagar.

I enlighet med vad sålunda anförts hava följande författningsutkast upprättats och bifogats promemorian, nämligen utkast till kungörelse angående renovation av underrätts dombok och protokoll i jorddelningsmål, utkast till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken, utkast till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 73 § vattenlagen, utkast till lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 35) angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden samt utkast till kungörelse om ändrad lydelse av 12 § kungörelsen den 22 juni 1932 (nr 282) med föreskrifter angående tillämpningen av lagen den 3 juni 1932 (nr 171) om in-teckning i jordbruksinventarier.

Över de förslag, som framlagts i promemorian, ha yttranden infor-drats från samtliga *hovrätter*, *lantmäteristyrelsen*, *statistiska centralbyrån*, *vattenrättsdomarna i Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar*, *länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs och Västernorrlands län* samt *överlantmätarna i Stockholms och Östergötlands län*. Göta hovrätt har vid sitt yttrande fogat utlåtande av *advokatfiskalsämbetet* i hovrätten. Därjämte ha yttranden inkommit från *föreningen Sveriges häradshövdingar* och *styrelsen för föreningen Sveriges stadsdomare*.

I yttrandena har icke någon invändning gjorts mot kravet på ett snabbare renovationsförfarande överhuvud taget. Även de föreslagna tidsbestämmelserna för olika renovationers insändande ha godtagits i flertalet yttranden.

Förslaget att upphäva skyldigheten att renovera förmynderskapsprotokoll har i samtliga remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. I flera yttranden ha påyrkats ytterligare begränsningar i renovations-skyldighetens omfattning.

Vad som föreslagits i promemorian beträffande frågan vem renovations-skyldigheten skall åvila har i stort sett icke föranlett några erinringar.

Svea hovrätt, som i ett tidigare uttalande — vilket återgivits i promemorian — förordat bestämmelser rörande skyldighet att framställa renovationer, har förklarat sig alltjämt anse det önskligt, att denna fråga klarlades. Om svårigheter ansåges möta att i författningsväg reglera alla de skiftande fall, som kunde förekomma, torde erforderlig vägledning böra givas i motivering-en, då detta lagärende underställdes riksdagens prövning.

I anslutning till förslaget att upphäva bestämmelsen om dagaböter för viss renovationsförsummelse har *härads hövdingföreningen* erinrat om stad-gandet i 21 kap. 36 § andra stycket jorddelningslagen, vari föreskrives skyl-dighet för ägodelningsdomare att inom en månad efter varje års slut, vid bot av en krona 50 öre för varje dag han uteblir, till justitiekanslersämbetet insända dagboken över till ägodelningsrättens eller ägodelningsdomarens åt-gärd inkomna mål. I den mån denna föreskrift ur rättssäkerhetens syn-punkt alltjämt kunde anses påkallad, borde enligt föreningens mening i varje fall den särskilda bötesbestämmelsen utgå.

Av *Göta hovrätt* har påpekats, att i det vid promemorian fogade utkastet till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 6 § och 6 kap. 5 § rättegångsbalken bi-behållits föreskriften i förstnämnda lagrum att härads hövding efter under-skrivande av domboken skulle sätta sitt och härads insegel därhos. Denna föråldrade föreskrift borde enligt hovrättens mening uteslutas.

Härads hövdingföreningen har slutligen ifrågasatt, om icke samtliga hit-hörande stadganden rörande renovation av domstolars och domares proto-koll, dagböcker och handlingar borde sammanföras i en författning och utfärdas i administrativ ordning. Därigenom skulle större reda och över-skådlighet vinnas.

För det närmare innehållet i yttrandena redogöres å sid 10—14 i propo-sitionen, vartill utskottet hänvisar.

Vid remiss till lagrådet den 30 april 1942 av de genom förevarande pro-position framlagda lagförslagen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Westman* — efter att ha redogjort för den i ärendet verkställda ut-redningen — följande:

»En allmän översyn av renovationsbestämmelserna är otvivelaktigt påkal-lad. Dessa bestämmelser, som tillkommit på vitt skilda tider och i olika sammanhang, uppställa mycket växlande regler för renovationernas insän-dande. Delvis innehålla de också föråldrade och oklara föreskrifter.

1932 års riksdag anhöll i skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning, huru-vida och på vad sätt lagändring borde komma till stånd i syfte att bereda lättnad i avseende å renovationsskyldigheten i inskrivningsärenden. Riks-dagen torde härmed ha åsyftat bl. a. en undersökning av möjligheten att in-skränka renoveringen i den mån erforderlig säkerhet kunde vinnas för dom-stolshandlingarnas bevarande genom anordnande av brandfria arkiv hos underdomstolarna. Såsom framhållits i promemorian har emellertid denna

fråga kommit i ett nytt läge på grund av den förstörelserisk, som det moderna kriget medför. Även arkivlokaler, som bereda säkerhet mot vanliga eldsvådor, lämna endast undantagsvis ett tillfredsställande skydd mot bombnedslag.

Främst av detta skäl har i promemorian förordats, att renovationsskyldigheten i stort sett skulle bibehållas och att ett väsentligt snabbare renovationsförfarande skulle föreskrivas i fråga om de handlingar, som enligt nuvarande bestämmelser renoveras i långsam takt. Det har vidare i promemorian påpekats, att ett snabbare renovationsförfarande skulle vara till gagn för den kontroll över stämpeluppbörden och den insamling av statistiska uppgifter, vartill material erhålles ur de till hovrätterna insända renovationshandlingarna.

Förslaget att påskynda renovationsförfarandet har i samtliga remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Jag finner också önskvärt, att en sådan reform genomföres.

Enligt förslaget skulle i stort sett två serier av renovationstider förekomma. För dombok, jorddelningsprotokoll, akter i vattenmål samt häradsrätternas äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll har föreslagits, att renovationerna skulle insändas för varje kvartal inom sex veckor efter utgången därav. Inskrivningsärendena skulle såväl på landet som i stad renoveras för varje månad och insändas inom en månad därefter. Sistnämnda tider skulle även gälla i fråga om de olika slagen av inteckningar i lös egendom. Någon ändring har ej föreslagits beträffande rådhusrätternas äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokoll, vilka redan nu insändas månadsvis med en respittid om en månad.

Vid bestämmandet av renovationstiderna måste en avvägning göras mellan intresset av ett snabbt förfarande och angelägenheten att ej förrycka arbetets jämna gång hos underdomstolarna. Härvid finns naturligtvis utrymme för olika uppfattningar. De föreslagna tidsbestämmelserna ha emellertid godtagits i flertalet yttranden och synas innebära en skälig avvägning. De korta tider som förordats för renovationer i inskrivningsärenden äro motiverade därav, att bevarandet av dessa handlingar är av särskilt stor betydelse. Såsom närmare utvecklats i promemorian torde också ett ganska snabbt renovationsförfarande kunna genomföras i inskrivningsärenden utan större praktiska svårigheter. Förslaget medför, att två olika renovationstider skola iakttagas vid samma underdomstol. Detta synes dock ej behöva vålla några egentliga olägenheter, helst om skyldigheten att insända renovationer i inskrivningsärenden skiljes från ansvaret för övriga renovationers insändande och lägges på inskrivningsdomaren.

I fråga om renovationsskyldighetens omfattning synes det möjligt att i viss utsträckning tillgodose det av riksdagen beaktade önskemålet om lättnad i renovationsbördan. I promemorian har föreslagits, att förmynderskapsprotokollet icke vidare skall renoveras, och detta förslag, som icke mött några erinringar, torde böra genomföras. Även beträffande vissa andra handlingar synes en begränsning av renovationsskyldigheten vara möjlig, såsom framhållits i flera remissyttranden.

Vad först angår domboken torde det icke vara nödvändigt att renovera handlingarna i hyresmål. I övrigt synes försiktigheten bjuda, att domboksrenoveringen, som redan nu är av ganska obetydlig omfattning, bibehålles i den föreslagna utsträckningen.

Av jorddelningsprotokollen torde ägodelningsdomarens protokoll utan större fara kunna uteslutas från renoveringen. Den del av innehållet i detta protokoll, som är av egentlig betydelse för framtiden, nämligen ägodelningsdomarens beslut om fastställelse å förrättningar eller sammanläggning av fastigheter, redovisas nämligen i allmänhet genom bevis på kartor och handlingar, som lämnas till förvar hos annan myndighet, nämligen överlantmätaren. Om utgången av sammanläggningsärenden skall ägodelningsdomaren dessutom lämna överlantmätaren skriftlig underrättelse. Vad här sagts om ägodelningsdomarens verksamhet såsom fastställelsemyndighet äger också tillämpning i fråga om länsstyrelsens befattning med avstyckningsförrättningar. I de fall, då överlantmätaren meddelar fastställelse å sådana förrättningar, redovisas beslutens väsentliga innehåll i fastighetsregistret, varav utdrag tillställas domhavanden. Även i dessa fall torde renovationsskyldigheten därför kunna bortfalla.

Beträffande ägodelningsrättens protokoll möter det större betänkligheter att begränsa renovationskyldigheten. Svea hovrätt har föreslagit, att renovering av detta protokoll skulle ske endast i sådana mål, som röra äganderätt eller ständig besittningsrätt till jord, servitut, rågång eller annan fastighetsgräns. Även i andra jorddelningsmål än de nu angivna är det emellertid vanligt, att i ägodelningsrättens protokoll intagas handlingar och utredningar av betydelse för senare rättsförhållanden. På grund härav synes det lämpligt att bibehålla renoveringen av detta protokoll i dess helhet.

Häradshövdingföreningen har föreslagit, att vissa delar av äktenskapsförords- och bouppteckningsprotokollen skulle uteslutas från renoveringen. Då emellertid, såsom föreningen också framhållit, dessa renovationer bruka framställas med genomslag vid maskinskrivning, skulle en sådan partiell begränsning av renovationskyldigheten knappast medföra några egentliga fördelar.

De i promemorian föreslagna reglerna om vem som skall insända renovationshandlingarna i olika fall torde få anses lämpliga. Svea hovrätt har hemställt om vägledande uttalande beträffande skyldigheten att framställa dessa handlingar. Såsom hovrätten därvid framhållit, kunna skiftande fall tänkas, men i praktiken torde det i regel icke behöva möta några svårigheter att avgöra, vilken eller vilka tjänstemän som skola bära ansvaret, då framställandet av en renovationshandling försummats. Hänsyn måste härvid tagas till det bruk som råder vid domstolen. I regel torde ansvaret få anses åvila den som svarar för originalprotokollets uppsättande. Vid häradsrätt lär domhavanden anses skyldig att med lämpliga mellanrum hålla sig underrettad om expeditiönsarbetets gång, och en liknande skyldighet torde få anses åvila en ordinarie inskrivningsdomare i förhållande till sina vikarier.

Bestämmelsen om dagaböter vid försummelse att insända renovationer i småprotokollsärenden torde böra upphävas såsom förordats i promemorian.

I enlighet med häradshövdingföreningens hemställan synes motsvarande bestämmelse i 21 kap. 36 § jorddelningslagen beträffande ägodelningsdomarens dagbok även böra avskaffas i detta sammanhang.

Såsom Göta hovrätt framhållit, torde det vara lämpligt att vid ändring av 2 kap. 6 § rättegångsbalken borttaga det föråldrade stadgandet, att häradshövding efter underskrivande av domboken skall sätta 'sitt och häradets in-segel därhos'.

I de hänseenden, som icke berörts i det föregående, synas de i promemorian framlagda förslagen kunna godtagas.

Såsom framhållits i promemorian torde renovationsbestämmelser med hänsyn till sin beskaffenhet kunna utfärdas i administrativ ordning. Häradshövdingföreningen har ifrågasatt, om icke samtliga hithörande stadganden av praktiska skäl borde sammanföras i en kungörelse. Detta skulle dock kräva ändringar i flera författningar som eljest ej beröras. Det synes därför lämpligast att icke gå längre i fråga om att sammanslå olika renovationsförfattningar än vad som föreslagits i promemorian.»

Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran.

Utskottet har vid sin granskning av de framlagda förslagen icke funnit anledning till erinran mot desamma och får alltså hemställa, *Utskottet.*

att förevarande proposition, nr 268, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 juni 1942.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Karl Emil Johanson, Branting, Eskhult, Theodor Magnusson, Brandt* och *Ahlkvist*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Gezelius, Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud och *Berg*, fru *Gustafson* samt herrar *Nilson* i Eskilstuna och *Gustafsson* i Lekåsa.
